

## Bankovní obchody

prameny: OZ,

z. č. 284/2009 Sb., o platebním styku

z. č. 254/2004 Sb. o omezení plateb v hotovosti

z. č. 21/1992 o bankách

z. č. 374/2015 Sb. o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu

## **zákon o platebním styku**

**oblasti úpravy:** poskytování platebních služeb  
vydávání elektronických peněz  
provozování platebních systémů s neodvolatelností zúčtování

### **Platební službou je**

- a) služba umožňující vložení hotovosti na platební účet vedený poskytovatelem,
- b) služba umožňující výběr hotovosti z platebního účtu vedeného poskytovatelem,
- c) provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu
- e) vydávání a správa platebních prostředků a zařízení k přijímání platebních prostředků,
- f) provedení převodu peněžních prostředků, při němž plátce ani příjemce nevyužívají platební účet u poskytovatele plátce (poukazování peněz),
- g) provedení platební transakce poskytovatelem služeb elektronických komunikací, jestliže je souhlas plátce s provedením platební transakce dáván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení

### **Není nutná bankovní licence**

§ 19: Peněžní prostředky, které byly platební instituci svěřeny k provedení platební transakce, se nepovažují za vklad přijatý platební institucí podle zákona upravujícího činnost bank ani za elektronické peníze.

### **Oprávnění poskytovat platební služby (§ 5)**

Poskytovat platební služby jako podnikání mohou pouze tyto osoby:

- a) banky za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost bank,
- b) zahraniční banky a zahraniční finanční instituce za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost bank,
- c) spořitelni a úvěrní družstva za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost spořitelních a úvěrních družstev,
- d) instituce elektronických peněz (§ 46) za podmínek stanovených tímto zákonem,
- e) zahraniční instituce elektronických peněz za podmínek stanovených tímto zákonem,
- f) vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu (§ 53) za podmínek stanovených tímto zákonem,
- g) platební instituce (§ 7) za podmínek stanovených tímto zákonem: platební instituce je právnická osoba, která je oprávněna poskytovat platební služby na základě povolení k činnosti platební instituce, které jí udělila Česká národní banka.
- h) zahraniční platební instituce za podmínek stanovených tímto zákonem,
- i) poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu (§ 36) za podmínek stanovených tímto zákonem,
- j) Česká národní banka.

### **Povolení k činnosti platební instituce (§ 9)**

Česká národní banka udělí povolení k činnosti platební instituce žadateli,

- a) který je právnickou osobou,
- b) který má sídlo i skutečné sídlo v České republice,
- c) který má počáteční kapitál alespoň ve výši stanovené tímto zákonem (§ 16), 20 000 - 125 000 eur podle toho, jakou platební službu chce poskytovat
- d) jehož obchodní plán včetně předpokládaného rozpočtu na první 3 účetní období je podložen reálnými ekonomickými propočty,
- e) jehož věcné, technické, personální a organizační předpoklady jsou vhodné z hlediska řádného a obezřetného poskytování platebních služeb,
- f) jehož řídicí a kontrolní systém splňuje požadavky stanovené tímto zákonem (§ 18),
- g) který zabezpečuje ochranu peněžních prostředků, které mu uživatelé svěřili k provedení platební transakce,
- h) jehož případné podnikání spočívající v jiné činnosti než v poskytování platebních služeb nepředstavuje podstatnou hrozbu pro finanční stabilitu platební instituce ani nemůže bránit účinnému výkonu dohledu nad činností platební instituce,
- i) na němž mají kvalifikovanou účast pouze osoby, které jsou důvěryhodné a způsobilé zajistit řádné a obezřetné vedení platební instituce,
- j) jehož úzké propojení s jinou osobou nebrání účinnému výkonu dohledu nad činností platební instituce; při úzkém propojení s osobou, která se řídí právním řádem státu, který není členským státem, nesmí tento právní řád ani způsob jeho uplatňování bránit účinnému výkonu dohledu nad činností platební instituce,
- k) jehož vedoucí osoby jsou důvěryhodné z hlediska řádného a obezřetného poskytování platebních služeb,
- l) jehož vedoucí osoby, které skutečně řídí činnost v oblasti poskytování platebních služeb, jsou odborně způsobilé a mají dostatečné zkušenosti z hlediska řádného a obezřetného poskytování platebních služeb.

**Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu** je ten, kdo je oprávněn poskytovat platební služby na základě zápisu do registru poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu.

Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu je oprávněn poskytovat platební služby pouze tehdy, jestliže měsíční průměr částek jím provedených platebních transakcí v České republice, včetně platebních transakcí provedených prostřednictvím jeho obchodních zástupců, za posledních 12 měsíců nepřesahuje částku odpovídající 3 000 000 eur.

## **Smlouva o platebních službách**

Smlouvou o platebních službách se poskytovatel zavazuje uživateli

- a) provádět pro něho platební transakce ve smlouvě jednotlivě neurčené („rámcová smlouva“), nebo
- b) provést pro něho jednotlivou platební transakci neupravenou rámcovou smlouvou (dále jen „smlouva o jednorázové platební transakci“).

Rámcová smlouva může stanovit podmínky pro vedení platebního účtu.

**strany smlouvy:** poskytovatel a uživatel

### **poskytování informací**

před uzavřením smlouvy musí poskytovatel informovat uživatele o podmínkách služby (úplata, lhůta pro provedení služby, popis platební služby)

informace během trvání právního vztahu: zejména informace o platební transakci - identifikace transakce, částka transakce.

### **platební transakce musí být autorizována**

souhlas plátce před nebo po provedení, pro jednotlivé transakce i pro několik transakcí

### **Omezení**

Plátce a poskytovatel se mohou dohodnout na omezení celkové částky platebních transakcí provedených za použití platebního prostředku za určité období, poskytovatel může zablokovat platební prostředek při podezření na neautorizované nebo podvodné použití platebního prostředku

### **Průběh transakce**

Okamžikem přijetí platebního příkazu je okamžik, kdy **poskytovatel plátce** obdrží platební příkaz přímo od plátce nebo z podnětu příjemce. Poskytovatel provede platební transakci ve lhůtách dohodnutých s uživatelem v souladu s ustanoveními tohoto oddílu, nestanoví-li jiný právní předpis možnost lhůtu prodloužit. Poskytovatel plátce zajistí, aby částka platební transakce byla připsána na účet poskytovatele příjemce nejpozději do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu.

### **Poskytovatel příjemce**

a) připsá částku platební transakce na platební účet příjemce, nebo

b) nevede-li příjemci platební účet, dá příjemci částku platební transakce k dispozici neprodleně poté, kdy byla připsána na účet poskytovatele příjemce.

### **Definice**

peněžními prostředky = bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze,

platebním prostředkem = zařízení nebo soubor postupů dohodnutých mezi poskytovatelem a uživatelem, které jsou vztaženy k osobě uživatele a kterými uživatel dává platební příkaz,

Zákon upravuje **odpovědnost poskytovatele** za neautorizovanou nebo nesprávně provedenou transakci.

## **Zákon o omezení plateb v hotovosti**

### **§ 4**

(1) Poskytovatel platby, jejíž výše překračuje částku 270 000 Kč je povinen provést platbu bezhotovostně.

(2) Příjemce platby, jejíž výše překračuje limit, nesmí tuto platbu přijmout, jestliže nebyla provedena bezhotovostně.

(3) Platba v cizí měně se pro účely tohoto zákona přepočte na koruny české směnným kursem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou a platným ke dni provedení platby.

(4) Do limitu se započítávají všechny platby v české i cizí měně, provedené týměž poskytovatelem platby témuž příjemci platby v průběhu jednoho kalendářního dne.

## Zákon o bankách

Bankami se rozumějí akciové společnosti se sídlem v České republice, které

- a) přijímají vklady od veřejnosti, a
- b) poskytují úvěry,

a které k výkonu činností podle písmen a) a b) mají bankovní licenci.

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) vkladem svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu;
- b) úvěrem v jakékoliv formě dočasně poskytnuté peněžní prostředky.

Banka může, kromě činností uvedených v odstavci 1 písm. a) a b), vykonávat tyto další činnosti, má-li je povoleny v jí udělené licenci,

- a) investování do cenných papírů na vlastní účet,
- b) finanční pronájem (finanční leasing),
- c) platební styk a zúčtování,
- d) vydávání a správu platebních prostředků, například platebních karet a cestovních šeků,
- e) poskytování záruk,
- f) otvírání akreditivů,
- g) obstarávání inkasa,
- h) poskytování investičních služeb podle zvláštního právního předpisu, s tím, že se v licenci uvede, které hlavní investiční služby a činnosti a doplňkové investiční služby je banka oprávněna poskytovat a ve vztahu ke kterým investičním nástrojům podle zvláštního právního předpisu,
- i) finanční makléřství; spočívá-li finanční makléřství ve zprostředkování spotřebitelského úvěru, může banka tuto činnost vykonávat pouze tehdy, je-li některou z osob oprávněných zprostředkovávat spotřebitelský úvěr podle zákona upravujícího spotřebitelský úvěr,
- j) výkon funkce depozitáře,
- k) směnářenskou činnost,
- l) poskytování bankovních informací,
- m) obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami, které nejsou investičním nástrojem, a se zlatem,
- n) pronájem bezpečnostních schránek,
- o) provádění administrace investičních fondů a zahraničních investičních fondů,
- p) činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi uvedenými v písmenech a) až o) a v odstavci 1.

Banka nesmí vykonávat jiné podnikatelské činnosti než ty, které má povoleny v licenci;

Bez licence nesmí nikdo

**přijímat vklady od veřejnosti,**

pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

**Organizace banky**

## Požadavky na orgány akciové společnosti, která je bankou

Představenstvo banky musí mít alespoň 3 členy. Správní rada banky musí mít alespoň 5 členů, přičemž jejím členem je statutární ředitel.

Statutární ředitel banky nesmí být současně předsedou její správní rady; Česká národní banka může na základě odůvodněného návrhu banky povolit souběžný výkon obou funkcí, přičemž posoudí vliv souběhu funkcí na řádnost a obezřetnost výkonu činností banky vzhledem k jejich povaze, rozsahu a složitosti a s přihlédnutím k individuálním okolnostem, zejména k

- a) dostatečnosti časové kapacity pro plnění stanovených povinností a
- b) vzniku možného střetu zájmů.

## Požadavky na členy orgánů a podmínky pro jejich činnost

a) člen jejího statutárního orgánu, člen její správní rady a člen její dozorčí rady byl osobou důvěryhodnou, dostatečně odborně způsobilou a zkušenou,

b) byly vyčleněny dostatečné personální a finanční zdroje pro průběžné odborné vzdělávání členů statutárního orgánu, členů správní rady a členů dozorčí rady a

c) byla prováděna politika podporující rozmanitost při výběru členů statutárního orgánu, členů správní rady a členů dozorčí rady.

Člen statutárního orgánu, člen správní rady a člen dozorčí rady banky po celou dobu výkonu své funkce

a) plní své povinnosti řádně, čestně a nezávisle a věnuje výkonu této své funkce dostatečnou časovou kapacitu,

b) může současně zastávat funkce v orgánech jiných právnických osob jen tehdy, pokud to neovlivní dostatečnost časové kapacity pro plnění povinností v orgánu banky vzhledem k povaze, rozsahu a složitosti jejích činností a s přihlédnutím k individuálním okolnostem,

c) v bance, která je významná vzhledem ke své velikosti, vnitřní organizaci, povaze, rozsahu a složitosti svých činností, nesmí současně zastávat funkce v orgánech jiných právnických osob většího rozsahu než

1. výkon jedné funkce výkonného člena se dvěma funkcemi nevýkonného člena, nebo

2. výkon čtyř funkcí nevýkonného člena.

Česká národní banka může na základě odůvodněného návrhu banky povolit členovi statutárního orgánu, členovi správní rady nebo členovi dozorčí rady v bance, která je významná vzhledem ke své velikosti, vnitřní organizaci, povaze, rozsahu a složitosti svých činností, zastávat jednu další funkci nevýkonného člena v orgánu jiné právnické osoby, pokud to neovlivní řádné plnění povinností v orgánu banky.

Výkonným členem se pro účely tohoto zákona rozumí člen orgánu, který v bance zastává výkonnou řídicí funkci.

Působnost statutárního orgánu a správní rady nebo dozorčí rady musí být uvedena ve stanovách.

Členem statutárního orgánu, členem správní rady a členem dozorčí rady banky může být pouze fyzická osoba.

## **Odpovědnost**

Členové statutárního orgánu banky nebo členové správní rady banky, kteří porušili své povinnosti vyplývající pro ně z výkonu funkce podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů nebo stanov, odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která vznikne věřitelům banky tím, že v důsledku porušení těchto povinností banka není schopna plnit své splatné závazky.

## **Dohledové funkce ČNB**

Banka musí mít předchozí souhlas České národní banky

- a) k uzavření smlouvy, na jejímž základě dochází k jakékoliv dispozici s obchodním závodem nebo jeho částí,
- b) k rozhodnutí valné hromady o zrušení banky,
- c) k fúzi nebo rozdělení banky nebo převodu jmění na banku jakožto společníka,
- d) ke snížení základního kapitálu banky, nejedná-li se o snížení základního kapitálu banky k úhradě ztráty,
- e) k rozhodnutí valné hromady, podle něhož dosavadní banka nadále nebude vykonávat činnost, ke které je třeba licence.

Právní jednání a usnesení valné hromady učiněná bez požadovaného předchozího souhlasu jsou neplatná.

Účastníkem řízení o udělení předchozího souhlasu je pouze žádající banka; účastníky tohoto řízení jsou rovněž druhá smluvní strana při dispozici s obchodním závodem nebo jeho částí podle písmene a), další zúčastněné akciové společnosti při fúzi nebo rozdělení anebo přejímající společník při převodu jmění podle písmene c).

Banka je povinna informovat Českou národní banku

- a) o zamýšlené změně stanov týkající se skutečností, které musí být ve stanovách uvedeny na základě požadavku zákona,
- b) o návrzích personálních změn ve statutárním orgánu, správní radě a dozorčí radě banky, včetně předložení podkladů nezbytných pro posouzení jejich odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti,
- c) o záměru založit právnickou osobu v zahraničí nebo se na ní majetkově podílet.

Banka může převést svůj obchodní závod pouze na

- a) jinou banku,
- b) banku se sídlem na území členského státu, která působí na území České republiky prostřednictvím své pobočky,
- c) zahraniční banku vykonávající na území České republiky bankovní činnosti prostřednictvím své pobočky na základě licence podle § 5, pokud zahraniční banka prokáže, že systém pojištění pohledávek z vkladů, který se na vklady převáděné v rámci prodeje obchodního závodu bude vztahovat, zaručuje oprávněným osobám nejméně stejný stupeň ochrany, jaký požívaly podle tohoto zákona;

pro pacht obchodního závodu banky se použijí písmena a) až c) obdobně.

Dnem nabytí účinnosti smlouvy o převodu obchodního závodu se banka, která obchodní závod převedla, zrušuje a vstupuje do likvidace.

### Podíly banky na jiných osobách

Banka může nabýt podíl v jiné právnické osobě, založit jinou právnickou osobu nebo podílet se na jejím založení, pokud

- a) se nestane společníkem s neomezeným ručením,
- b) nejde o osobu, která má na této bance kvalifikovanou účast, ledaže jde o účastnické cenné papíry této osoby držené krátkodobě za účelem obchodování a banka dodrží pravidla pro nabývání, financování a posuzování aktiv stanovené Českou národní bankou podle § 14 odst. 1 písm. c),
- c) nejsou právní nebo jiné překážky pro poskytování informací touto osobou bance a pro poskytování těchto informací bankou pro účely dohledu nad činností banky a je zachována průhlednost konsolidačního celku, jehož členem je banka, a úzké propojení v rámci konsolidačního celku nebrání výkonu dohledu nad činností banky, nebo
- d) investice je v souladu s celkovou strategií banky a banka řídí rizika s touto investicí spojená zejména z hlediska případných závazků banky z toho plynoucích.

Banka je povinna bez zbytečného odkladu oznámit České národní bance nabytí kvalifikované účasti. Na žádost České národní banky je povinna prokázat splnění podmínek.

Podílem se rozumí i nepřímý podíl nebo součet nepřímých podílů. Nepřímým podílem se rozumí podíl držený prostřednictvím osoby nebo osob, které jsou ovládány.

### Specifika banky jako akciové společnosti

Banka může vydávat akcie, s nimiž je spojeno hlasovací právo, pouze jako akcie zaknihované.

Kromě akcií, s nimiž je spojeno hlasovací právo, mohou být bankou vydávány prioritní akcie. S těmito akciemi však není spojeno hlasovací právo, a to ani v případech, kdy zákon upravující právní poměry obchodních společností a družstev stanoví jinak.

Osoba nebo osoby jednající ve shodě musejí mít souhlas České národní banky

a) k nabytí kvalifikované účasti na bance,

b) ke zvýšení kvalifikované účasti na bance tak, že dosáhne nebo překročí 20 %, 30 % nebo 50 %, nebo

c) k tomu, aby se staly osobami ovládajícími banku,

a to i v případě, že tyto osoby hlasovací práva spojená s takto nabytou účastí na bance nevykonávají; nevykonáváním hlasovacích práv nedochází ke změně podílu na hlasovacích právech těchto ani jiných osob.

## LIKVIDACE BANKY

Zrušuje-li se banka s likvidací, návrh na jmenování likvidátora může podat pouze Česká národní banka. Pouze Česká národní banka podává též návrh na odvolání likvidátora a jmenování nového likvidátora a dále návrh na zrušení akciové společnosti, byla-li bance odňata licence. Soud rozhodne o návrhu České národní banky do 24 hodin od podání návrhu.

Likvidátorem nesmí být osoba, která má nebo měla zvláštní vztah k bance, která je nebo v posledních 5 letech byla auditorem banky nebo se jakýmkoli způsobem na auditu v bance podílela. S přihlédnutím k rozsahu činnosti likvidátora stanoví Česká národní banka výši a splatnost jeho odměny.

Fyzické osoby, které se při likvidaci banky seznámily s údaji, na které se vztahovalo bankovní tajemství, jsou povinny zachovávat mlčenlivost podle § 39 tohoto zákona obdobně.

Likvidátor předkládá České národní bance a Garančnímu systému bez zbytečného odkladu účetní výkazy a doklady zpracovávané v průběhu likvidace v souladu s občanským zákoníkem a se zákonem upravujícím právní poměry obchodních společností a družstev, a na písemné vyžádání České národní banky a Garančního systému další podklady nezbytné k posouzení činnosti likvidátora a průběhu likvidace.

Likvidátor je povinen vymáhat vydání plnění z neplatných právních jednání.

Řada pravidel je stanovena pro účast na bance a účast banky v podnikatelském seskupení



